

מתווה פדגוגי תכנית תמ"ר אזרחות מסלול מיזם ועבודות חקר

תכנית תמ"ר באזרחות מאפשרת להמיר את בחינת הבגרות באזרחות 2 יחידות לימוד חובה ב-2 יחידות הכוללות בחינה עיונית (בחינת מפמ"ר) וכתובת עבודת חקר/ פרויקט חקרני. התכנית מאפשרת למידה משמעותית ומעמיקה באזרחות. התלמידים לומדים את תכנית הלימודים בדגש מחקרי ומתנסים לאורך תהליך הלמידה בביצוע משימות ומטלות חקר מגוונות. התלמידים בוחרים נושא למחקר ומבצעים מחקר על פי כללי המחקר המדעיים האקדמיים. למידת החקר מזמנת לתלמידים לימוד של מיומנויות ואסטרטגיות חשיבה כגון : שאילת שאלות, פיתוח השערות, מיזוג טקסטים , הצגת טיעונים, בניית כלי מחקר , ניתוח ועיבוד נתונים, הסקת מסקנות ועוד. למידת החקר שמה דגש למידה עצמאית , נטילת אחריות אישית , עבודת צוות, למידת עמיתים ושיתוף פעולה בין התלמידים. תהליך הלמידה נעשה בליווי והנחייה של מורה הכיתה.

מטרות התכנית:

מטרות על :

פיתוח של חשיבה רציונאלית, יצירתית, ביקורתית ורפלקטיבית אודות נושאי הלימוד
פיתוח לומד עצמאי
היכרות והתנסות עם תהליכי החקר המקובלים בתחום הדעת
העמקה באחד מנושאי הלימוד באמצעות חקר
פיתוח מיומנויות חקר

מטרות בתחום החשיבה ומיומנויות החקר:

פיתוח חשיבה ביקורתית
התנסות בשאילת שאלות ברמות שונות, ניסוח שאלת חקר
זיהוי וניסוח בעיה אזרחית / איתור החלטה ממשלתית / החלטה של רשות מקומית/ דילמה אזרחית
ניתוח נתונים (תרשימים/ טבלאות) מתן הסבר לטבלאות ותרשימים. כתיבת טיעון והבעת עמדה.
זיהוי משתני המחקר / ניסוח השערות
איתור ואיסוף מידע, ארגון המידע - סיכום, ניתוח ומיזוג המידע / מיזוג טקסטים , הצגת מידע בדרכים מגוונות.
בניית כלי מחקר : ראיון / שאלון / תצפית / ניתוח תוכן
בניית שאלוני מחקר / בניית ראיונות / תצפיות / מעקב שיטתי ומאורגן אחרי החלטות ממשלה / רשות מקומית
היכרות עם שיטות מחקר מקובלות במדעי החברה ובמדעי הרוח, והתאמתן לנושא הנחקר.
תכנון מערך מחקר וביצועו .
הבחנה בין סוגי מחקרים שונים : עיוני / אמפירי כמותי / איכותני / פרויקט חקר
תכנון ומעקב אחרי החלטות ממשלתיות / רשויות מקומיות
עיבוד ממצאים אמפיריים ניתוחם והצגתם / עיסוק בטקסטים מטיפוסים שונים כבסיס לבדיקת
הנושא, ניתוח מקורות - פרשנות, השוואה, סינתזה ועימות מקורות
בניית טיעונים מורכבים ומבוססים, והסקת מסקנות ממידע מגוון ומורכב
התנסות בפתרון בעיות - הצגת פתרון לבעיות אזרחיות / חברתיות / פוליטיות
התנסות בחקר של סוגיות אזרחיות / בעיות אזרחיות

התנסות בכתיבת הצעת מחקר ובכתיבת עבודת חקר / מיזמי חקר ע"פ כללי הכתיבה המדעית

מטרות בתחום המיומנויות החברתיות והאזרחיות:

התנסות בעבודת צוות ופיתוח היכולת לעבוד בצוות

התנסות במעורבות אזרחית

פיתוח של אחריות חברתית

היכרות מעמיקה עם סוגיות אזרחיות אותנטיות הנמצאות על סדר היום.

מבנה התכנית והיקף הלימודים:

התכנית תילמד בהיקף של 6 ש"ש לפחות. בשנה הראשונה חובה ללמד 3 ש"ש לפחות.

מומלץ לתת **שעה נוספת** בשנה השנייה (סה"כ 7 ש"ש)

התכנית משלבת בין למידת נושאים באזרחות ולמידת מיומנויות חשיבה מסדר גבוה ומיומנויות חקר.

התכנית בנויה משתי קומות:

הקומה הראשונה למידת בסיס הידע באזרחות, ע"פ מסמך ההלימה (שמתפרסם ע"י המפמ"ר) בשילוב עם למידת

מיומנויות חשיבה מסדר גבוה ומיומנויות חקר. קומה זו מוערכת באמצעות מבחן בית ספרי באישור מפמ"ר שנערך בסיום

השנה הראשונה (מועד קיץ בחינת הבגרות באזרחות).

"הקומה השנייה" התנסות בכתיבת עבודת חקר / פרויקט מחקרי קבוצתי. בשלב הראשון התלמידים כותבים הצעות

מחקר ולומדים מיומנויות חקר רלוונטיות בהתאם. בשלב השני התלמידים מבצעים וכותבים את המחקר / פרויקט בנושא

שבחרו. העבודות מוגשות להערכה חיצונית בסיום שנת הלימודים על פי הלוי"ז שנקבע.

תכנית הלימודים המעודכנת (מסמך הלימה) מתפרסמת בתחילת שנת הלימודים.

בנוסף מתפרסם לוח זמנים לתכנית העבודה השנתית בלימודי תמ"ר אזרחות.

סוגי עבודות חקר בתכנית תמ"ר אזרחות ומחוננים:

עבודת חקר (עיונית / אמפירית כמותית / איכותנית)

מיזם חקר באזרחות

מוניטור חקר באזרחות מעקב אחרי החלטת ממשלה / רשות מקומית

דילמה אזרחית

הדרישות מהעבודה: לכל סוג של עבודה ישנו מחוון מתאים שעל פיו נבדקת העבודה.

מבחן מפמ"ר:

בחינה בית ספרית באישור מפמ"ר תתקיים בשנת הלימודים הראשונה של התלמידים

הבחינה תהיה מותאמת לתוכנית הלימודים שפורסמה באותה שנה.

הבחינה תהיה מחולקת לשני חלקים: 50% חומר עיוני ו 50% בחינה על מיומנויות חשיבה וחקר באזרחות

בחינות פנימיות שחווברו על ידי בתי ספר יהיו חייבות להיות מותאמות לתכנית הלימודים שפורסמה

ולקבל את אישור הפיקוח לאזרחות. יש להגיש את הבחינות לאישור לפי הלוי"ז שנקבע. בתי ספר שלא יעמדו בנהלים יבחנו

בבחינת המפמ"ר המשותפת לכל בתי הספר.

הערכה וחישוב הציון לבגרות :

ההערכה מתייחסת גם לתהליך הלמידה וגם לתוצרים ההערכה נעשית גם ע"י המורה המלמד וגם באמצעות הערכה חיצונית.

חישוב הציון הסופי : 50% מהציון ניתן על המטלות ומבחן המפמ"ר
 ו 50% מהציון ניתן על מיזם החקר / עבודת החקר (30% הערכה חיצונית).

הערה : הציון המדווח הוא ציון אחד סופי סמל השאלון 034288 .

מטלות	אחוז מהציון	הערות
בחינות , מטלות תרגילים ומשימות חקר	20%	חלק מהמשימות יינתנו על ידי הפיקוח כמשימות חובה משימות אחרות יינתנו על ידי צוות המורים על פי החלטת צוות ההוראה באישור המדריכ/ה הערכה פנימית של משימות חקר וביצוע באישור הפיקוח 15% ציון קבוצתי 5% ציון אישי לתלמיד
מבחן מפמ"ר המשלב נושאי לימוד והיבחנות על מיומנויות חקר וביצוע באזרחות	30%	מבחן חיצוני / פנימי המבחן והתשובות/מחווה יאושרו מראש ע"י המדריכ/ה בדיקה ע"י המורה אישור הפיקוח לציונים 30% ציון אישי לתלמיד
הערכת תהליך ביצוע וכתובה של מיזם / עבודת חקר	20%	15% ציון אישי לתלמיד 5% ציון קבוצתי
כתיבה וביצוע של מיזם החקר / עבודת חקר	30%	30% ציון חיצוני משרד החינוך ציון קבוצתי